Obrezovanje mestnega drevja

Prof. dr. Tom Levanič
GIS & FAMNIT

Namen teme

- Spoznati se z osnovami arboristične obdelave mestnega drevja
  - Uravnoteženost jakosti obrezovanja
  - Jakost obrezovanja
  - Rez z motorno žago
  - Oblikovanje habitusa drevesa
- Primerni letni čas za obrezovanje
  - Potek aktivnosti drevesa znotraj leta
- Tehnike obrezovanja dreves
- Naravno trebljenje vej
- Zaščita poškodb

Bistvo obrezovanja:

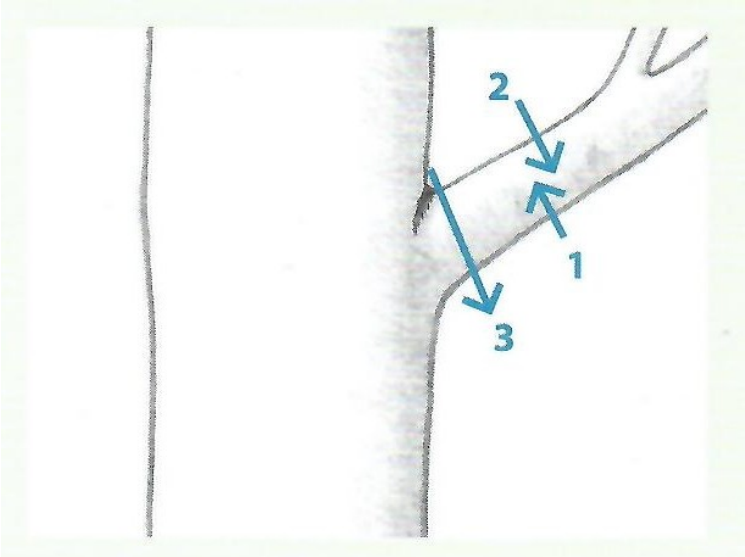
- Rana, ki nastane zaradi obrezovanja se mora kar se da hitro zarasti
- Kompartmentalizacija mora biti kar se da učinkovita in hitra
- Obrezovanju naj ne bi sledile kakšne dolgoročne škode na drevesu (npr. okužba z glivami razgrajevalkami lesa, napadi insektov na obrezana mesta, ipd.)
- Odprta rana ne sme predstavljati ugodnega gojišča za kakršnekoli patogene.
- Rez se vrši v treh korakih – s tem preprečimo zatrganje rane in poškodbe debla

Ustrezen letni čas za rez

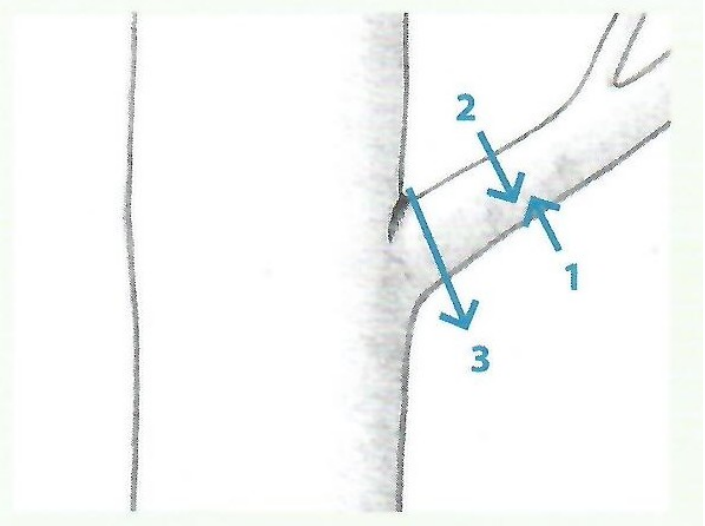
- Spomladi, pred začetkom rasti
- Na začetku rasti, odvisno od regije (cca maj, junij, julij)
- Neprimerni so posegi jeseni ali pozimi (razen če ni nujno)

Tehnika razbremenilnega reza

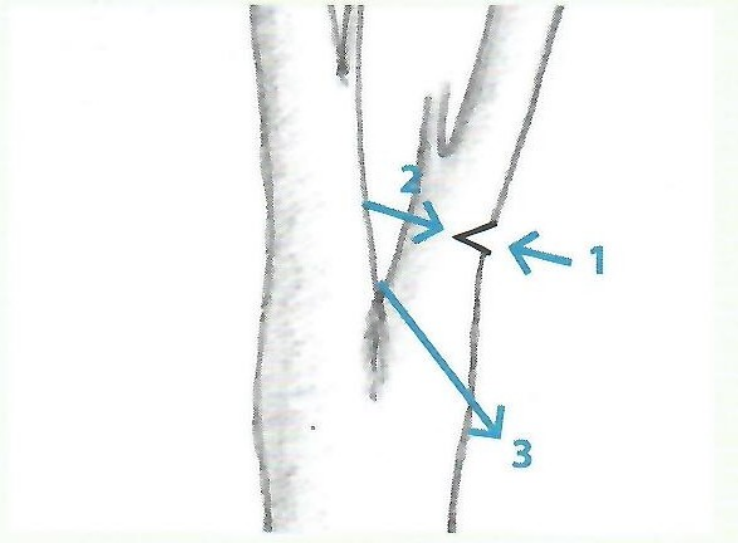
Glavni namen razbremenilenega reza – da ne pride do poškodbe skorje in lesa deba in da se ne poškoduje vejni ovratnik

Postopni rez I. – drugi rez se naredi nad prvim rezom (pozitiven lom veje). 2. rez se ne izvede do konca, ker lahko med lomljenjem veje pride do odtrganja spodnjega dela s skorjo in lesom

Postopni rez II. – uporaben pri nennosilnih, precej vodoravnih vejah, drugi rez je v isti višini kot prvi ali pa rahlo navznoter (med 1. in 3. rezom) – negativen (od)lom veje

Zarezni rez – uporaben pri vertikalnih do rahlo poševnih vejah, z zarezo kontroliramo smer padca veje

Rez na vejnem ovratniku

- Vejni ovratnik nastane na mestu kjer veja izrašča iz debla, prepoznamo ga po odebelitvi, ki gre po celotnem obodu veje na mestu izraščanja. Odebeljeni del pripada deblu !
- Če želimo določeno vejo odžagati v celoti, potem to storimo na mestu vejnega ovratnika, pri tem moramo paziti, da vejnega ovratnika ne poškodujemo, ker bo le tako zagotovljeno hitro preraščanje rane
- V primeru da poškodujemo vejni ovratnik, poškodujemo tudi deblo
- Postopek odstranitve veje je enak za žive in mrtve veje

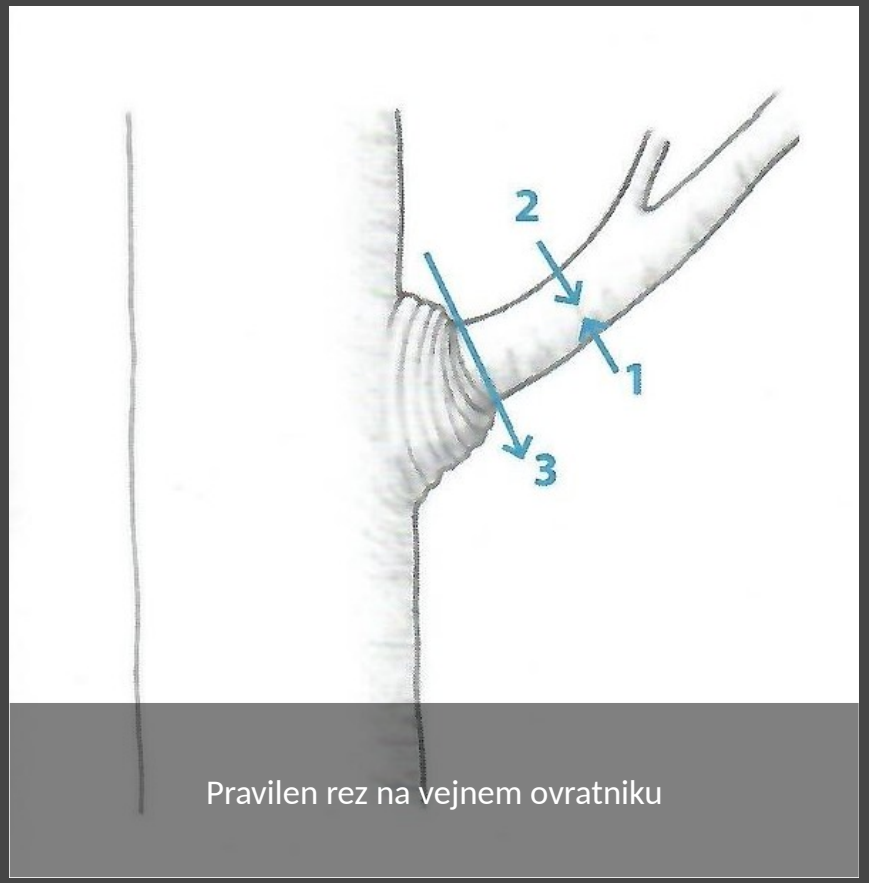

Pravilno prepoznan vejni ovratnik arboristu nakaže kje mora izvesti rez št. 3

Slabo izveden rez veje, ki je odmrla. Sedaj predstavlja vstopno točko za patogene

Rez na vejnem ovratnik

Rez na vejnem ovratniku

Pravilen rez na vejnem ovratniku

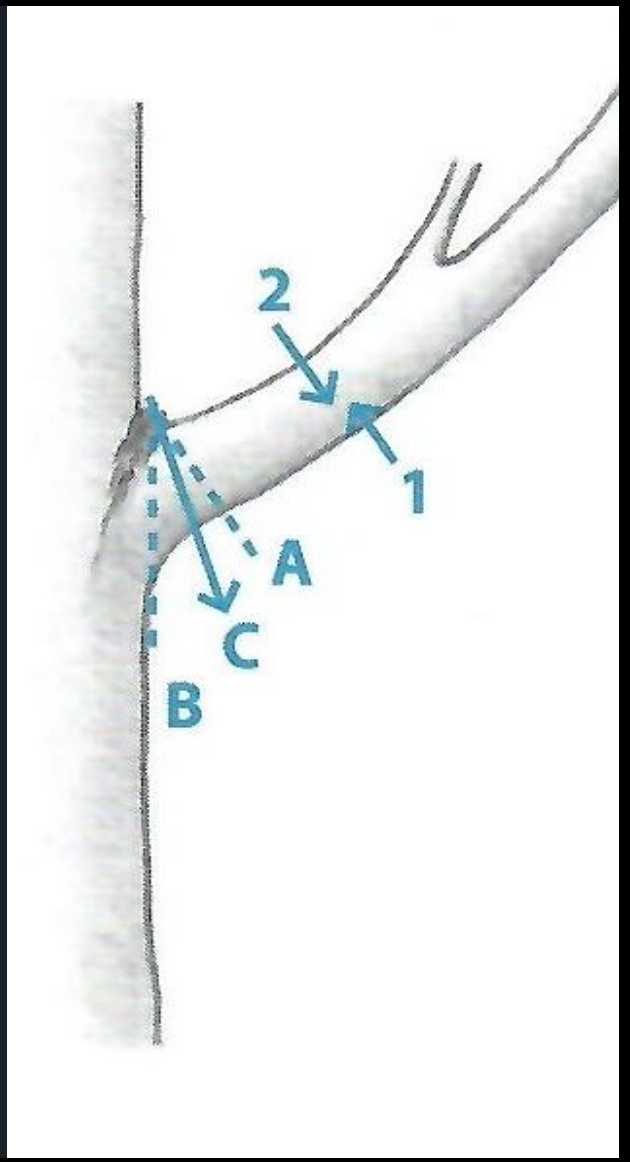

Vejni ovratnik je jasno viden; je del debla

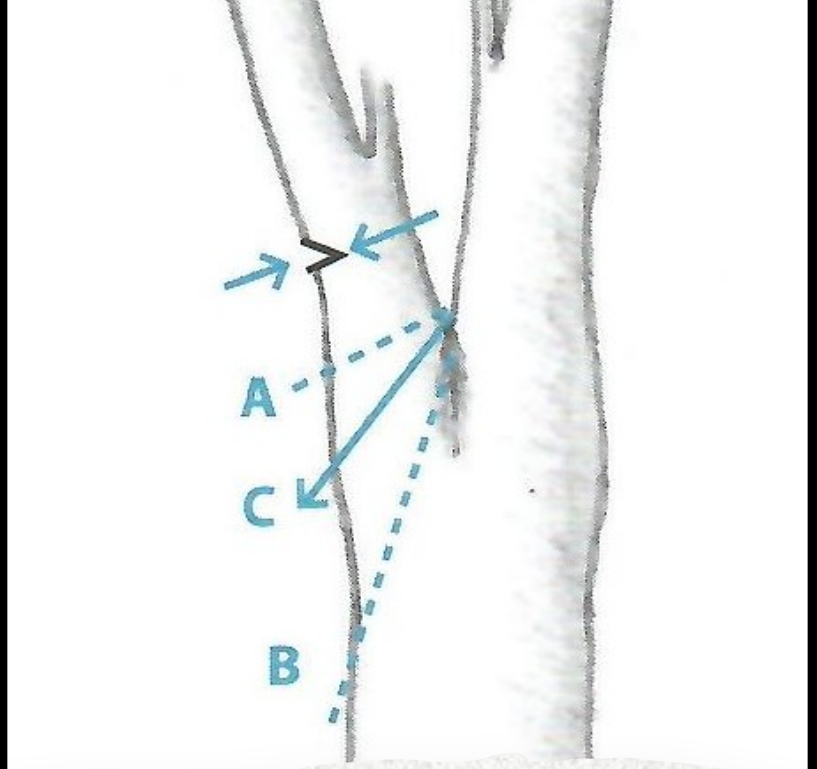

Rez na vejah , ki rastejo pod ostrim kotom na deblo

- Najprej poiščemo rahlo naguban del skorje, ki se nahaja na vrhnem delu veje
- Uporabimo rez z motorno žago v treh korakih pri čemer pazimo, da ne izberemo najbolj ekstremne smeri reza (B na sliki). Optimalen rez je v smeri C, A je že malce predaleč od optimalnega reza.
- Sicer pa – narave ve najbolje (slika levo)

Rez pri vrasli skorji

- Ta rez uporabljamo na mestih, kjer se deblo razvejuje in so veje pod ostrim kotom, med vejo in deblo se ponavadi nahaja vrasla skorja.
- Uporabimo rez v treh korakih, pri tem pa mora biti 3. korak primerno narejen – na slikah na sredini in na desni strani je optimalen 3. rez, rez C

Rez pomembnih / debelejših vej

- Uporabimo rez v treh korakih pri tem pa moramo paziti, da se rez izvede tako da ne poškodujemo lesa, ki vodi v vejo nižjega ranga
- Poškodba naj bo minimalna oz. kar se da majhna glede na debelino veje – torej rez mora biti kar se da pravokoten na smer veje = najmanjša možna površina reza

Uporaba premazov za zaščito ran

- Glede na najnovejša spoznanja uporaba sredstev za premazovanje ran niti ni potrebna
- Lahko pa jih nanašamo na mesta kjer lahko dodatno zaščitimo kambij ali prevodne funkcije lesa, kar bo pospešilo celjenje ran in odziv drevesa na poškodbo
- Namen je torej preprečiti izsušitve na mestu poškodbe in pospešiti prevalitev poškodbe
- Na vejah, premera 10 in več cm, lahko nanašanje premaznih sredstev celo pospeši razvoj gliv pod premazom in tako negativno vpliva na potek prevalitve rane
- Tudi pri odstranjevanju mrtvega lesa ne smemo nanašati zaščitnih sredstev na rano

Ukrepi glede na starost dreves – **mlada drevesa**

Skrb za ustrezno ukoreninjenje + ustrezna opora drevesu

Oblikovanje stabilne, močne krošnje, preprečevanje neugodnega razvoja oblike krošnje, največ možnosti za oblikovanje drevesa je ravno takrat ko je drevo mlado, tudi rezi so na relativno tankih vejah!!

Namen ukrepov – primerno ukoreninjene drevesa in skrba za stabilno krošnjo preko oblikovanja krošnje in skrbi za ustrezno dolžine vej glede na premere; prilagoditev oblike drevesa prostoru, ki je na razpolago

Ukrepi glede na starost dreves – **odrasla drevesa**

Drevesa v tej fazi močno priraščajo, imajo stabilno krošnjo, ustrezno razvit koreninski sistem, pojavlja se že prvo odmiranje najstarejših vej (največkrat zaradi pomanjkanja svetlobe)

Namen posegov v tej fazi:
vzdrževanje stabilne oblike krošnje, odstranjevanje problematičnih delov krošnje ali ukrepi krajšanja vej (glede na razpoložljiv prostor)

Ukrepi glede na starost dreves – **odrasla drevesa**

- Redno poseganje v krošnjo naj obsega
  - Odstranjevanje mrtvega lesa in vej
  - Odstranjevanje poškodovanj, zlomljenih vej
  - Odstranjevanje konkurenčnih vej in neugodnih razvejitev in vertikalnih vej
  - Odstranjevanje statično problematičnih vej
  - Odstranjevanje križajočih se vej ali takih, ki se medsebojno drgnejo
  - Odstranjevanje slepic
  - Odstranjevanje nenavadnih oblik razrasti

Ukrepi glede na starost dreves – **stara/zelo stara drevesa**

- Nega krošnje v smeri odstranjevanja sušic, zlomljenih vej, ipd.
- Diagnosticiranje stanja drevesa in predlaganje ukrepov za sanacijo
- Skrba za varnost okolice (zaradi padajočih vej)
- Pri zelo starih drevesih morebiti odstranjevanje primarne krošnje in skrb za sekundarno krošnjo oz. krajšanje krošnje glede na zmožnosti živega dela periferije debla.

Rez vezan na zakonodajne zahteve

- **Oblikovanje svetlega polja**
  krošnjo oblikujemo na način, da ne ovira prometa (tudi ko peljejo mimo tovornjaki = min 4.5 m od cestišča), da ne posega v električne ali druge vode, da je dovolj prostora da gredo spodaj ljudje, kolesarji (min. 2.5 m), da ne onemogoča strojnega vzdrževanja pločnikov / cest

- Z obrezovanjem moramo poskrbeti, da je višina krošnje najmanj 40% glede na višino drevesa – 10 m visoko drevo mora imeti višino krošnje vsaj 4 m.

Poškodovana drevesa

- Tu poskrbimo predvsem za čiste reze poškodovanih delov drevesa
- Krajšanje krošnje
- S skrbnim pregledom ocenimo stanje drevesa in predlagamo posege v deblo, krošnjo in veje